

*Комусь дано діла творить великі,
Що ниткою простягнуться в віки,
А з мене досить,
Що не був дволикий,
Що серця не міняв на мідяки.*

Дмитро Фальківський

Урок 3.

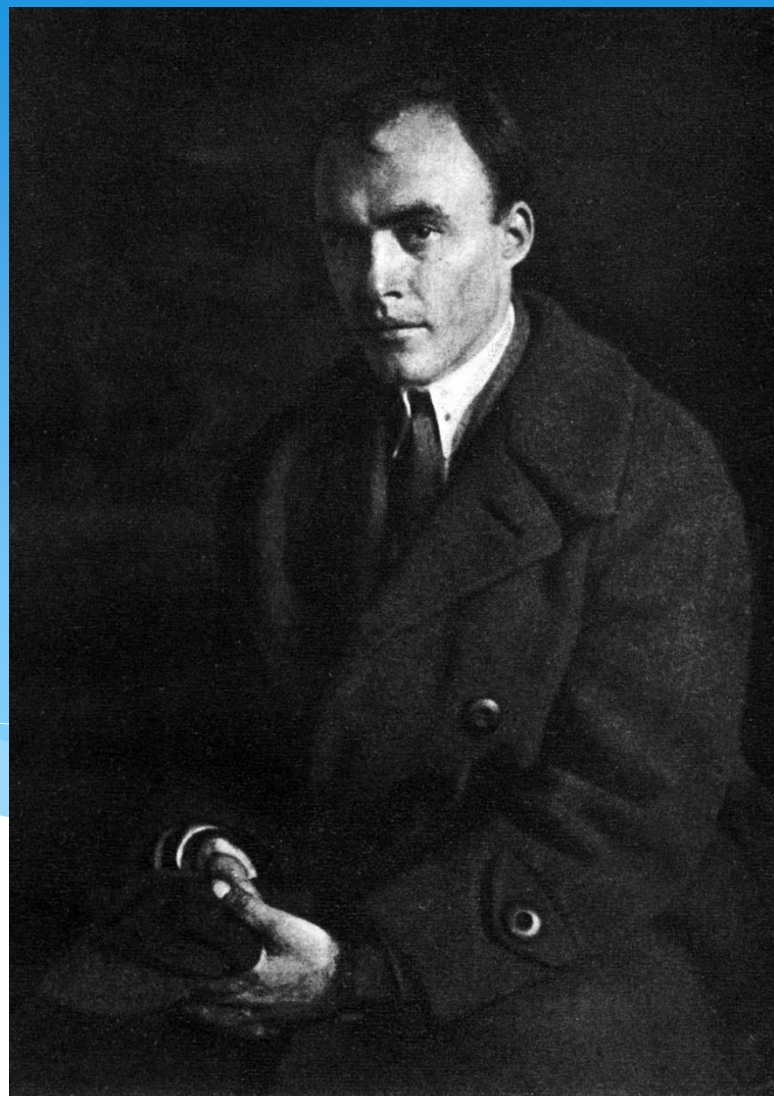
ПОЕТИЧНЕ САМОВИРАЖЕННЯ

*Провідна роль поезії у 1920-ті роки. Потужне ліричне
самовираження, емоційне переживання
пореволюційної епохи, її духовних катаклізмів*

Прочитайте епіграф.

Як ви розумієте слова Дмитра Фальківського, який належав до письменників, покоління котрих відомий літературознавець Ю. Лавріненко назвав «розстріляним відродженням»?

- *Чому в 20—30-ті роки ХХ ст. різко активізувалися проблеми «митець і влада», «свобода творчості»?*
- *Чим пояснити стильове розмаїття мистецтва 1920-х років?*
- *Чому «українське відродження» розстріляли?*

У 20-х — на початку 30-х рр. ХХ ст. **активно розвивається література.**

У розвитку мистецтва цієї доби **поєднувалися традиції** дожовтневого часу та досвід молодих культурних сил, покликаних до життя революцією.

Про бурхливий розвиток літератури цієї доби свідчить **утворення різноманітних творчих угруповань** («Плуг», «Гарт», «АСПИС», «Ланка», ВАПЛІТЕ, «Молодняк», «Аспанфут», «Авангард», «Нова генерація» тощо).

У цей час молоді українські письменники часто **відмовляються** від традицій класичної літератури, **утверджують** модерністські стильові напрями та **орієнтуються** на літературне життя Західної Європи.

Перше десятиліття після революції особливо **бурхливо розвивається поезія**. Найвизначніші постаті серед **поетів**: В. Чумак (1900–1919), В. Еллан (1894–1925), П. Тичина (1891–1967), В. Сосюра (1898–1965), М. Рильський (1895–1964), поети-неокласики.

М. Хвильовим, письменником і теоретиком літератури була проголошена теза про «романтику вітаїзму». Саме **вітаїстичність** і стала **провідною рисою** української поезії тих років.

Вітаїзм, вітаїстичність, віталізм — це філософське вчення про життя як прояв внутрішньої «життєвої сили», що підкорює собі всі процеси в живих організмах. В українській літературі це вчення тлумачилося М. Хвильовим як **нова філософія життя, антитеза «біологічному віталізму»**. Письменник навіть змінив термін «віталізм» на «вітаїзм», підкреслюючи його соціокультурне значення. Естетика вітаїзму стверджувала **життєвість української нації, незнищенність її духу, віру в те, що українське мистецтво прилучиться до найвищих естетичних цінностей**.

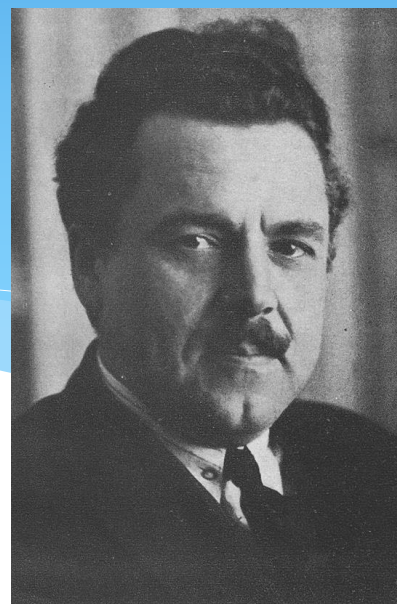
Українська поезія цього періоду розвивалася в кількох напрямках

1918 р. символісти заснували школу «Біла студія», видали збірник «Літературно-критичний альманах». Його редактором був поет-символіст Яків Савченко.

До символістів належали Павло Тичина, Олекса Слісаренко, Павло Савченко, Дмитро Загул, Микола Терещенко.

Яків Савченко

Олекса Слісаренко

Дмитро Загул

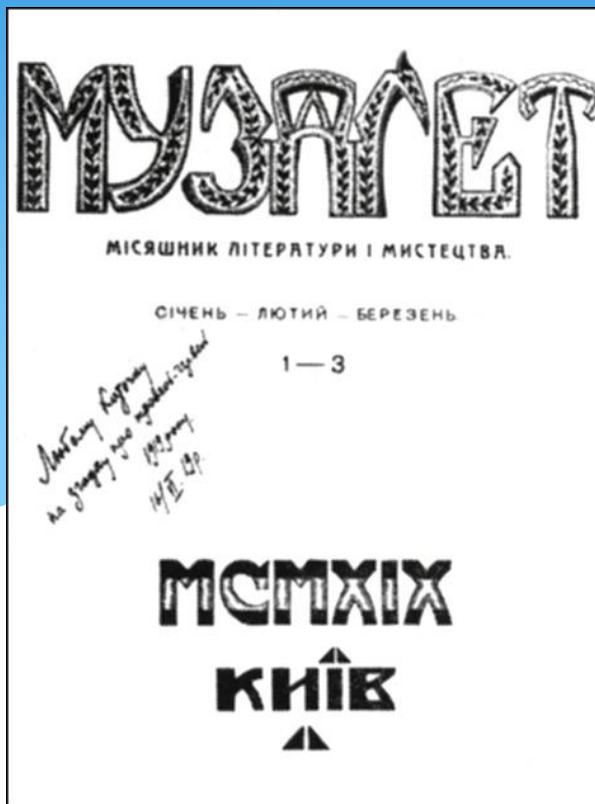

Павло Савченко

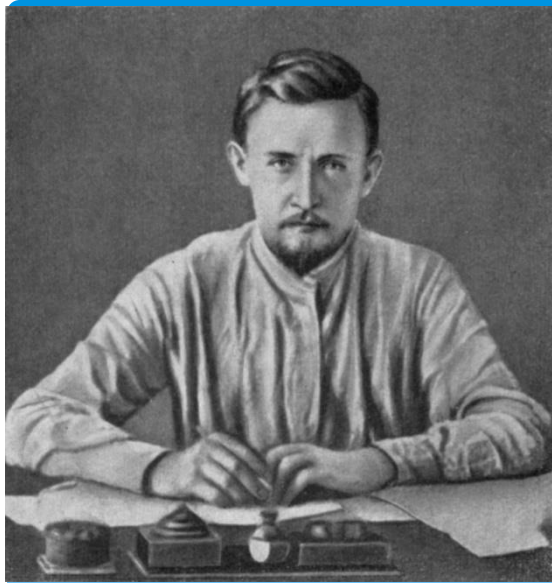
Микола Терещенко

Символізм — нетривалий період в історії нашої літератури, бо його представники відходили до інших течій — футуризму, революційно-романтичного напрямку.

Представники символізму згрупувалися довкола журналу «Музагет» (Д. Загул, О. Слісаренко, В. Кобилянський та ін.).

Вони стверджували, що *«творчий індивідуум тільки тоді може творити, коли визнає себе вищою істотою над загалом»* і не підлягає колективові, хоча й відчуває з ним свою національну спорідненість.

Василь Еллан
(Елланський)

Василь Чумак

Крім символізму, у літературі 20-х рр. ХХ ст. сформувалася яскрава **революційно-романтична течія** (П. Тичина, В. Сосюра, В. Чумак, В. Еллан). Через це помітне місце займали організації **ВУСПП** та «Гарт».

ВУСПП ставила за мету об'єднати всіх художників слова, що прагнули до створення єдиної інтернаціональної пролетарської літератури.

Керівники ВУСПП висунули гасло **«союзник або ворог»**, виявляли нетерпимість до тих письменників, що не належали до організації (*Остан Вишня, М. Куліш, Ю. Смолич, О. Копиленко, Є. Плужник, Ю. Яновський*)

Назву організації «Гарт» утворено від слова «гартованці», запозиченого з роману «Божки» (1914) В. Винниченка, у якому так називалося товариство робітників.

Очолив відомий поет **В. Еллан-Блакитний**. Серед перших членів «Гарту» були К. Гордієнко, І. Дніпровський, О. Довженко, М. Йогансен, О. Копиленко, І. Кулик, В. Сосюра, П. Тичина, М. Хвильовий та ін.

*В. Сосюра, В. Еллан-Блакитний,
В.Поліщук, М. Йогансен,
М. Хвильовий, В.Коряк, В. Радиш*

У статуті оприлюднювалося, що пролетарські митці поширюватимуть комуністичну ідеологію, користуватимуться українською мовою як знаряддям творчості, пропагуючи активну роль мистецтва у вихованні читача, нової людини. Від письменників вимагалось оспівувати сучасність, писати твори, які б у масах викликали настрої бадьорості й життєздатності.

Одним із поетичних напрямів, що розвивався в літературі 20х рр. ХХ ст., був **неокласицизм**. Група київських неокласиків (*М. Зеров, М. Драй-Хмара, П. Филипович, Юрій Клен (Освальд Бургардт), М. Рильський,*) прагнули засвоїти досвід класичної світової літератури, використовувати античні теми та сюжети, міфологічні образи та мотиви.

Юрій Клен

Михайло Драй-Хмара

Павло Филипович

Микола Зеров

Виникнувши на початку століття в Італії, **футуризм** поширився в Україні. Перша українська футуристична організація – «Фламінго». Представником цього напрямку був М. Семенко, який шукав нові словесні форми для вираження динаміки життя, змін, що відбувалися дуже бурхливо.

1921 р. О. Слісаренко утворює науково-мистецьку групу «Комкосмос» (Комуністичний космос), а на початку 1922 р. М. Семенко перетворює її на «Аспанфут» (Асоціація панфутуристів) (1923 р. перейменовано в «Комункульт»). Активними членами були М.Семенко, Гео Шкурупій, Юліан Шпол (М.Яловий), О.Слісаренко, Гео Коляда, М.Щербак, до неї увійшли символісти Я.Савченко, М.Терещенко та ін.)

Символами футуристів була жовта лілія та жовта блуза, яку замінюють синьою, що мало вказувати на їх пролетарське походження

Наші митці пройшли кривавими дорогами революції, громадянської війни, були розстріляні дуже молодими. Це був страшний час. Загинули їхні мрії й сподівання на щасливе майбутнє.

Їм так і не судилося побачити свою Україну вільною, процвітаючою, але їхня поезія була і є джерелом натхнення й сили для нащадків

**НЕМОЖЛИВО ПРОСТО ТАК ВЗЯТИ, І
ЗАКІНЧИТИ ПРЕЗЕНТАЦІЮ...**

**ТОМУ, Я КАЖУ ВАМ... ДЯКУЮ ЗА
УВАГУ!**

risovach.ru